

lumea cărții manuscrise, este acela de a alinia cercetarea codicologică românească direcțiilor similare europene, româna devenind. În acest fel. „una dintre cele doar cinci limbi care dispun de un vocabular codicologic complet” (p. 10).

MARIA ALDEA

NICOLAE SARAMANDU *et alii* (editori), *Atlas Linguarum Europae* (ALE), volume I, huitième fascicule: *Commentaires*, București, Editura Universității din București, 2014, LXXXVI + 273 p.; volume I, huitième fascicule: *Cartes Linguistiques Européennes*. ALE, București, Editura Universității din București, 2014, 120 p.

NICOLAE SARAMANDU, MANUELA NEVACI, IONUȚ GEANĂ (coord.), *Atlas Linguarum Europae* (ALE), volume I, neuvième fascicule: *Commentaires*, București, Editura Universității din București, 2015, LXXXVI + 433 p.; volume I, neuvième fascicule: *Cartes Linguistiques Européennes*. ALE, București, Editura Universității din București, 2015, 228 p.

Cu anul 2014, *Atlas linguarum Europae* (ALE), cunoscut drept cel mai important proiect de geografie lingvistică din Europa, apare la Editura Universității din București cu sprijinul Academiei Române și al Universității din București.

Fasciculele opt și nouă ale primului volum aici prezentate, apărute sub coordonarea lui Nicolae Saramandu, a Manuelei Nevaci, a lui Carmen-Ioana Radu și a lui Ionuț Geană, se înscriu în direcția volumelor precedente.

Ambele fascicule au o structură similară. Acestea se deschid cu prezentarea Comitetelor Naționale ALE și a Consiliului Director (p. IX–XVI) și continuă cu mai mulți indici ce sintetizează informația prezentă în volum. Astfel, reperăm un index al punctelor de anchetă realizat în funcție de unitățile de cercetare din fiecare țară (p. XVII–XX), un index al limbilor și dialectelor realizat în funcție de familia de limbi (celtică, romanică, germanică, balto-slavică, uralică etc.) (p. XXI–XXV), un index al țărilor (p. XXVI–XXIX) și, nu în ultimul rând, un index al punctelor de anchetă enumerate prin raportare la fiecare țară (p. XXX–LXVIII).

Partea ce precedă *Comentariile* propriu-zise se încheie cu o amplă listă de abrevieri (p. LXIX–LXXXVI) – abrevieri de nume de grupe de limbi, abrevieri fixe întrebuițate cu numele de limbi și de dialecte, abrevieri franceze cu corespondent în engleză și germană, abrevieri englezești, abrevieri germane –, toate acestea contribuind la înțelegerea informației.

Fiecare comentariu se bucură de analize *in extenso* ale elementelor lexicale vizate, analize însoțite de o bibliografie specifică și de legenda punctelor chestionate. Comentariile din fascicula opt vizează exclusiv câmpul onomasiologic al *familiei*. Astfel, Agris Timuška expune harta onomasiologică a cuvintelor *bărbat* (QI: 138. *Bărbat*, p. 1–17) și *femeie* (QI: 139. *Femeie*, p. 19–38), Brigit Brietz tratează harta de motivații a lui *familie* (QI: 453. *Familie*, p. 39–73), *părinți* (QI: 454. *Părinți*, p. 75–108), *tată* (QI: 455. *Tată*, p. 109–131), *bunic* (QI: 465. *Bunic*, p. 133–164) și *bunică* (QI: 467. *Bunică*, p. 165–198), Vlado Nartnik discută harta onomasiologică a lui *gemeni* (QI: 462. *Gemeni*, p. 199–224), iar Natalja Donadze și V. G. Gak prezintă harta de motivații a lui *ginere* (QI: 469. *Ginere*, p. 225–243), respectiv harta onomasiologică a lui *noră* (QI: 470. *Noră*, p. 245–266).

În schimb, analizele prezente în fascicula nouă tratează mai multe câmpuri lexicale, unele din perspectivă onomasiologică, altele din perspectivă motivațională sau și una, și cealaltă. În acest sens,

notăm că Joep Kruijsen se ocupă de prezentarea hărții onomasiologice a cuvântului *fag* (QI: 054. *Fag*, p. 1–25), Federica Cugno și Manuela Nevaci realizează harta de motivații a lui *caiet* (QI: 081. *Păpădie*, p. 27–79), Seosamh Watson discută harta onomasiologică și de motivații a cuvântului *fântână* (QI: 281. *Fântână*, *Puț*, p. 81–102), harta onomasiologică a lui *ciubotar* (QI: 386. *Ciubotar*, p. 247–269), respectiv harta de motivații a lui *literă* (QI: 499. *Literă*, p. 377–390), Luchia Antonova-Vasileva, Ana Kotscheva și Iliyana Garavalova abordează harta de motivații a lui *cioban* (QI: 335. *Cioban*, p. 103–143), Michel Contini realizează harta de motivații a cuvântului *sperietoare* (QI: 339. *Sperietoare*, p. 145–191), Jožica Škofic expune harta de motivații și onomasiologică a lui *cartof* (QI: 340. *Cartof*, p. 193–245), Nicolae Saramandu și Manuela Nevaci realizează harta de motivații a lui *caiet* (QI: 495. *Caiet*, p. 271–293), Przemysław Dębowiak și Jadwiga Waniakova abordează harta onomasiologică a cuvântului *hârtie* (QI: 496. *Hârtie*, p. 295–322), respectiv harta de motivații a lui *creion* (QI: 497. *Creion*, p. 323–376), iar Libuše Čizmárová și Milena Šipková expun harta de motivații a cuvântului *ficat* (QI: 181. *Ficat*, p. 391–426).

Fiecare fasciculă din *Comentarii* este însoțită separat de câte un volum consacrat hărților digitale aferente fiecărui element lexical discutat, fapt posibil grație unui program creat în acest sens de către ing. Vlad Donovetsky, și anume fascicula opt însumează hărțile de la I.81 la I.90, în timp ce fascicula nouă conține hărțile de la I.91 la I.102.

Nu putem încheia fără a sublinia faptul că, dincolo de informațiile lingvistice, în general, și lexicale, în particular, extrem de prețioase pentru memoria semantică a Europei, analiza motivațională a acestora ne permite să ne însușim excelente date de ordin istorico-cultural și antropologic.

MARIA ALDEA
Universitatea Babeș-Bolyai
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31
aldea_maria@yahoo.com.